

80
IDO-CHINOIS
844

義演眞悟世

KINH THẾ NGỘ CHO'N DIỄN NGHĨA

學人二十四要

HỌC NHỎ'N NHỊ THẬP TỨ' YẾU

Chú giải diễn nghĩa

SOẠN GIẢ

LÂM-XƯƠNG-QUANG

Chùa Quang-Âm đường
Làng Thanh-phú-Long — Tổng Thanh-mục-Hà
Quận Bình-Phước — Tỉnh Tân-an

*Ai muốn thỉnh kinh này hãy do nơi chùa của
soạn giả mà thỉnh.*

Kinh này thỉnh khỏi trả tiền chi hết.

SAIGON

IMPRIMERIE JOSEPH NGUYỄN-VĂN-VIỆT & FILS

Nº 85, Rue d'Ormay, Nº 85

1929

DEPOT LEGAL
• INDOCHINE •

Nº 10791

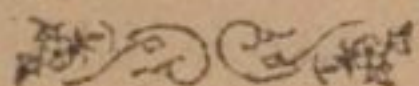
1833 1000

74000000

22

警世悟真演義

KÍNH THỂ NGỘ CHƠN DIỄN NGHĨA

DEPOT LEGAL
INDOCHINE

No 10791

Kính thể ngộ chơn thiết là yếu diệu.

Chữ **Kính**, nghĩa là xét rành rẽ, răn dạy tột
lẽ, thiết là giải kính đến chỗ vậy. Chữ **Thể** là
đời, nghĩa là cuộc đời người đời, cũng là chữ
thể. Chữ **Ngộ**, là tỉnh, là nhớ, cũng như cái
việc khuấy lấp không hiểu, có người mở tỏ cho
mình biết mà nhớ tỉnh, nghĩa là tỉnh ngộ,
cũng như cái việc quên lâu, rồi vùng tỉnh nhớ
lại, gọi là giác ngộ. Chữ **Chơn** là thiết, là
không có giả dối, cái lòng chơn cái đạo chánh,
cái việc thiết, cũng là chữ chơn. Nên bốn chữ
kính thể ngộ chơn, NGHĨA LÀ: răn dạy người
kính xét cái cuộc đời cho thấu lẽ, biểu phải
tỉnh giác cái việc đời mà học chỗ đạo chơn
thiết, đừng làm giả dối, mà uổng công mình
tu, mở rõ chỗ đường mê, đừng nhớ khi lầm lỗi
mà cải sửa. Như đừng cái thân người, mà
chẳng biết làm việc lành, tu cái đạo chánh,
thiết uổng cái công mình đời trước làm phải,
mà nay đừng cái thân người, để cho mất đi
sao? Như lên tới núi báu, mà để về không.

80 Indoch.

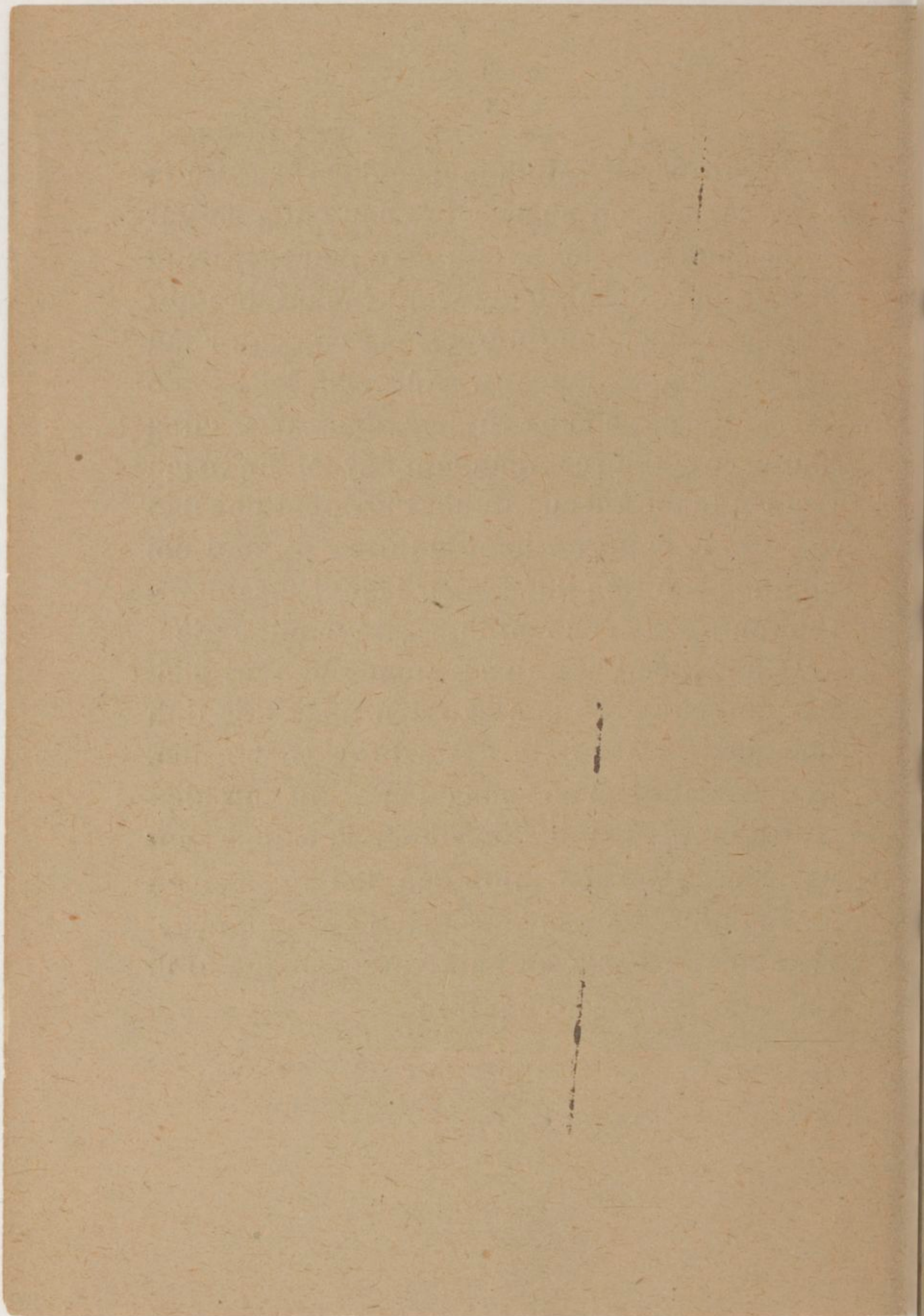
877

Nên phải tỉnh ngộ chơn, kiểm tầm cho đặng cái đồ báu trọng mà đem về.

Còn *Học* *nhơn* *nhị* *thập* *tứ* *yếu*, chữ **học** nghĩa là học đạo tu hành, chữ **nhơn** là người ở trong đời, hai mươi bốn yếu; chữ **yếu** là chỗ yếu diệu, như cái việc tốt lẽ rất báu trọng vậy. Nên hai mươi bốn yếu, là hai mươi bốn việc ở đời. Người học đạo tu hành, trước khi ban đầu, phải học cho rành, làm cho đặng mới nên mình, chư Phật chư Tổ làm kinh, nghĩa là như chỗ dắt đường cho người đi, nên học kinh coi kinh, chẳng cần là nhiều cuốn, cuốn nào phải coi cho rành, nhiều cuốn coi rồi bỏ qua chẳng ích. Như mỗi ngày đem bốn kinh này ra, coi đi coi lại cho có ý, xét đi xét lại cho rõ ràng, nghĩa là bác học, rồi như có câu nào coi chẳng thấu xét chẳng hiểu, phải tầm hỏi cho ra lẽ, nghĩa là thẩm vấn. Học ra lẽ rồi, phải xét lại coi trong kinh dạy đó, mình học có phải hay không, mình hỏi mình có làm đặng như vậy hay chưa. Như chưa đặng, phải gắng chí mà làm cho đặng, nghĩa là thân tư. Việc coi hiểu rồi, có lòng muốn học, mà chỗ học nó có chơn có giả, có phải có quấy, xét coi có nhằm chỗ lời kinh dạy hay không.

Nhớ trong sách Minh-tâm có dạy rằng: Chứa vàng để cho con cháu, con cháu chứa ắt giữ đặng, chứa sách để cho con cháu, con cháu chứa ắt biết học, chẳng bằng chứa cái âm đức nơi chung trong chỗ mờ mờ đó, mà cho con cháu đặng chung kế lâu giải. Xét nghĩ lại tuy có âm đức, mà chẳng có học đạo, thời cũng không có ích cho cái thân tâm này. Muốn có ích cho cái thân tâm của mình, thời phải học đạo mà dưỡng chỗ tinh thần tánh mạng, mới bồi bổ đặng chỗ tiên thiên, siêu liêu việc sanh tử, thời mới có ích cho mình, nghĩa là mình biện, xét đặng việc chơn thiệt nhằm rồi, thời phải học cho cùng lý làm cho đến chỗ, đốc tính đốc hành, y theo lời dạy, đừng có bỏ qua, thời việc chi nào có chẳng nên. Như chư hiền chư hữu, đốc tính đốc hành, làm theo như vậy, mà chẳng nên mình nên đạo tôi nguyện chiếu thể cái thân này mà đọa địa-ngục đó vậy. Hậu học phát nguyện Lâm-xương-Quang kính tựa ở tại Phổ đức Phật đường.

學人二十四要

HỌC NHƠN NHỊ THẬP TỨ YẾU

CHÚ GIẢI DIỄN NGHĨA

第一要

ĐỆ NHỨT YẾU

看破世事
KHÁN PHÁ THẾ SỰ

NGHĨA LÀ PHẢI COI THẬU VIỆC ĐỜI

世事若還看不破
Thế sự nhược hườn khán bất phá ;

身沉苦海怎能出
Thân trầm khổ hải nã năng xuất.

NGHĨA LÀ : Việc đời bằng còn coi chẳng thấu, thì cái thân trầm xuống biển khổ, làm sao ra dặng ?

Điều thứ nhứt. — Phải khán phá thể sự. Khán phá thể sự, là phải coi thấu việc đời. Việc ở đời, nhiều chỗ thâm lụy, hoặc là gia sản điền viên lụy, hoặc là thê tử ngân tiền lụy, hoặc là huynh-đệ quyến thức lụy, hơn vì tại chỗ tục tình, mà nó ràng buộc cái tánh chơn, mê mang việc trần, quên mất cang bản. Việc trần là việc hơn việc thua, việc phải việc quấy, việc giàu việc nghèo, việc thương việc ghét, việc sướng việc cực, cả thấy chung việc sang hèn, đời đời trong cuộc đó, mà nó cướp mất cái tánh chơn. Như người tu coi chẳng thấu cái việc đời, thời cái thân này làm sao ra cho dặng, chỗ biển khổ, là chỗ cuộc trần ? Sự dinh hư tiêu trưởng để mà thưởng phạt kẻ phước tội. Như mà coi chẳng thấu cho đến lẽ, thời có phước muốn hưởng cho hết phước, có tội thời muốn làm thêm tội, nào ai mà biết cái cang lành, dặng ra khỏi chỗ biển khổ đó vậy.

第二要

ĐỆ NHỊ YÊU

斬 斷 牽 纏

TRẮM ĐOẠN KHIÊN TRUYỀN

NGHĨA LÀ PHẢI CHẶT GIÚT CHỖ RÀNG BUỘC

牽 纏 設 若 不 能 斷

Khiên truyền thiết nhược bất năng đoạn

六 道 輪 迴 在 眼 前

Lục đạo luân hồi tại nhãn tiền

NGHĨA LÀ : Ràng buộc như mở chẳng dặng giút đoạn thì sáu đường luân hồi ở tại trước mắt.

Điều thứ nhì. — Phải trắm đoạn khiên truyền. Trắm đoạn khiên truyền, là chặt giút cái mối ràng buộc. Như người sanh ở chốn hồng trần, nhiều mối tham lụy, vì cái việc tướ sắc tài khí, bốn vách đó, mà nhảy ra không khỏi lại thêm dặng giàu sang, thời tham luyến việc giàu sang, có con vợ ham luyến theo con vợ, mà quên mất tánh thiên lương, ràng buộc người chủ như ông

nơi biển khổ, như mà chẳng đoạn giứt chỗ
khiên truyền đó thời sáu đường luân hồi, nó
ở tại trước mắt chẳng xa. Sáu đường luân
hồi nó phân ra sáu nẻo, để mà thưởng phạt
việc tội phước đó. Một đường sanh làm công
hầu tướng tướng, đặng hưởng cái hồng phước
hồi đời trước tạo làm cái công đức đó, hoặc
làm quan làm giàu, đặng trả cái công lành
trước đó, một đường sanh làm hoan quả cô
độc, đặng đền cái tội đời trước tạo làm sự ác
nghiệp đó. Hoan là đờn ông không vợ, quả
là đờn bà không chồng, cô là làm người không
cha mẹ, độc là làm người không con cháu,
nghèo khổ tật nguyên, đặng phạt tội kiếp trước.
Còn bốn đường thai, noãn, thấp, hóa, là
những người thập ác đại tội, mất thừa cái
thân người, sanh làm cầm thú, biến những
trâu ngựa heo chó, mà trả cái nợ vong ơn
phụ nghĩa đó, còn những chim cò rùa trạch
trùng để kiến muối, những đó thời khó trở
lại thân người, mà ra biển khổ luân hồi muôn
kiếp cực khổ đời đời. Nào ai mà xét thấu cái
việc đó, đặng đoạn giứt mối khiên truyền, ra
khỏi chỗ đường lục đạo đó ?

第三要

ĐỆ TAM YÊU

窮究理義

CÙNG CỨU LÝ NGHĨA

NGHĨA LÀ TỐT XÉT CHỖ LÝ NGHĨA

不知辨別身心理

Bất tri biện biệt thân tâm lý

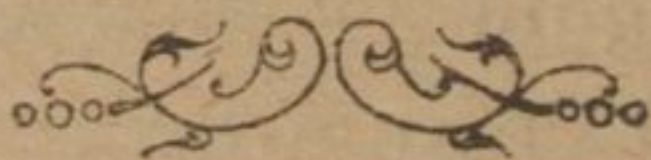
邪正難分誤路程

Tà chánh nan phân ngộ lộ trình

NGHĨA LÀ : Chẳng biết biện rành chỗ đạo lý thân tâm, thời đường tà chánh khó phân, lầm bước chỗ đường đại.

Điều thứ ba. — Phải cùng cứu lý nghĩa. Cùng cứu lý nghĩa, là phải xét tốt cái nghĩa lý, làm người ở đời những việc nên hư phải quấy, chẳng có xét cho thấu làm sao đáng nên người ? Việc nên là nên nhà nên mình

làm giàu làm có, quan yêu dân chuộng ; việc hư là táng gia bại sản, làm khó làm nghèo, kẻ hèn người ghét ; việc phải là tế nhen lợi vật, làm đức làm nhen ; việc quấy là bạo ngược hung hoành, tham lam trộm cướp, bốn việc đó chẳng xét, thời họa phước làm sao lánh dặng ? Còn người tu mà chẳng biết biện thấu trong chỗ đạo lý thân tâm này, mà làm sao biểu dặng chỗ hỗn lai việu mục của mình, thời ắt phải lằm vào trong đường tà đạo, khó khỏi dặng chỗ đường sanh tử trong cuộc ở đời, nó có hai nẻo thẳng đọa. Thẳng là siêu thẳng thiên đường, đọa là vĩnh đọa địa ngục, nhen cái thân tâm nó có tiên thiên thân tâm, hậu thiên thân tâm, nhen mà chẳng biết phân biện cho thấu lý, thời đường tà nẻo chánh khó phân, phải bị bước lằm trong đường tà đạo, khó thoát chỗ biên khổ luân hồi đó vậy.

第 四 要

ĐỀ TỨ YÊU

尋 師 訪 友

TÂM SƯ PHỎNG HỮU

NGHĨA LÀ TÂM THẦY KIỂM BẠN

虛 心 卽 便 能 實 腹

Hư tâm tức tiện năng thiết phật

自 滿 到 老 無 一 長

Tự mãn đáo lão vô nhất trường

NGHĨA LÀ : Cái tâm nó không vọng, dễ dặt cái bụng chắc, mình ỷ giỏi đến già khó dặt một việc hay.

Điều thứ tư — Phải tầm sư phỏng hữu. Tầm sư phỏng hữu, là phải tầm thầy kiểm bạn, dặt mà lập chí tu thân, mà người thầy bạn cũng có chỗ nên hư phải quấy, nên bài trước biểu người phải xét thấu trong chỗ thân tâm, dặt mà biểu đường tà nẻo chánh

mà mình biện cái việc siêu đọa, chớ chẳng phải tầm thầy kiếm bạn, mà học theo việc ở đời, đặng tranh hơn tranh thua, tính gian tính xảo. Tầm là tầm người thầy cho biết phân biện cái thân thiệt thân giả, cái phạm tâm, đạo tâm; kiếm là kiếm người bạn cho hơn mình, mà chỉ dạy chỗ nghĩa lý, đặng khỏi lằm trong đường tà đạo đó. Phải cái lòng cho nhỏ nhẹ, cái bụng cho chắc thiệt, mà cầu học chỗ thân tâm, phải đừng sợ hổ mình, mà cầu học cùng người bạn mới đặng thấu chỗ đạo lý, chớ mà tự cao tự đại mình nói mình giỏi biết hơn người mà ai chiều đại cho thấu lẽ 1 thời cho đến già cũng chẳng hiểu đặng việc thân tâm tà chánh đó vậy.

第五要

ĐỀ NGŨ YÊU

立志長久

LẬP CHÍ TRƯỜNG CỬU

NGHĨA LÀ TẬP CÁI CHÍ CHO LÂU DÀI

要成經久不易事

Yêu thành kinh cửu bất dị sự

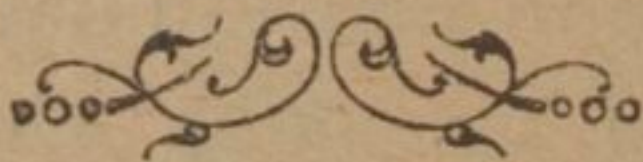
必修經久不已功

Tất tu kinh cửu bất vĩ công.

NGHĨA LÀ : Muốn nên lâu dài cái việc chẳng đổi, ắt phải lập cái công cho lâu dài đứng thời ?

Điều thứ năm.— Phải lập chí trường cửu, lập chí trường cửu là phải lập cái chí cho lâu dài. Mỗi việc chi phải có lòng bền chặt, trước sau như một, chẳng đổi cái lòng xưa. Như cái đạo tiên thiên này, là ngàn đời muôn kiếp khó gập, chẳng phải thời chẳng truyền, chẳng phải

người chẳng truyền, vì cái kỳ thâm duyên, nên chư Phật chư Tổ đại từ đại bi, lãnh cái hồng thệ đại nguyện, mà cứu độ người tàng linh, nên mới mở đường huỳnh đạo mà chỉ dạy chỗ nghĩa lý thân tâm. Như người có duyên may gặp cái kỳ đến, trời ra cái ơn huệ cho người, bằng mình muốnặng cái việc lâu dài chẳng đổi, việc chi mà lâu dài chẳng đổi, có cái phân biện thân tâm cho thấu lý, tầm thầy kiếm bạn mà học thông cái đạo lý, biết đường siêu đọa, khỏi chỗ biển khổ luân hồi, thời mới đặng lâu dài. Bằng muốn như vậy, phải lập cái chí đừng có dời đổi, cái công phải cho bền chặt lâu dài, thời nào có chẳng nên.

第六要

ĐỀ LỤC YÊU

除去嗔恨

TRỪ KHỬ SÂN HẬN

NGHĨA LÀ PHẢI TRỪ BỎ CÁI TÁNH GIẬN HỜN

嗔恨若還不掃淨

Sân hận nhược huờn bất tảo tịnh

滿腔濁氣掩真宗

Mãng xan trước khí yểm chơn tông

NGHĨA LÀ : Giận hờn bằng còn chẳng quét sạch, đầy bụng cái khí trước nó che lấp mỗi chơn.

Điều thứ sáu. — Phải trừ khử sân hận. Trừ khử sân hận, là phải bỏ trừ việc giận hờn. Theo người nhơn tình thế sự, hay tranh trường luận đản, nghe phải nói quấy, mà sanh việc giận hờn, nhơn vì chẳng biết xét thấu chỗ căng cơ, để mà hơn thua tạt đổ. Nay người tu hành, chẳng học cái tánh từ bi mà trừ bỏ

viện sân hận, hay sân si tật đố, cống cao chấp trứ, như mà mấy thứ bình đồ dẹp trừ chẳng sạch, thời trong bụng chứa những cái khí trược, nó che mất cái tánh chơn. Cái khí trược là hậu thiên âm quả thức thần. Cái tánh chơn là tiên thiên đạo tâm nguyên thần. Như tu hành chẳng chịu học chỗ từ bi nhẫn nhục, thời khí hậu thiên, cái trược chất nó chẳng tiêu, khó nên bức thánh hiền đó vậy.

第七要

ĐỆ THẬT YÊU

捨 的 色 身 .

XÁ ĐÍCH SẮC THÂN

NGHĨA LÀ, XÁ BỎ CHỖ CÁI SẮC THÂN

~~~~~

看 得 色 身 如 假 物

Khán đăt sắc thân như giả vật.

自 然 有 路 覓 真 身

Tự nhiên hữu lộ mịch chơn thân.

NGHĨA LÀ : Cõi biết sắc thân như đồ giả, thời tự nhiên có đường tìm thấy chỗ chơn thân.

Điều thứ bảy.— Phải xá đích sắc thân, xá đích sắc thân, là phải xá bỏ cái phạm thân nhục thể của người, vì mượn cái tinh huyết của cha mẹ hiệp lại, mà tạo thành cái sắc thân, hơn nó có hình nên phải có hư, chẳng đặng lâu giải ; bởi nó có chết có hoại, mới gọi rằng giả. nếu người tu hành, chẳng có

biện thấu chỗ cái thân tâm, chúng việc chơn giả, thời khó tầm cái mối đạo tiên thiên, nên phải biết đặt chỗ cái thân giả, rồi mới thấy đặt chỗ cái tánh chơn, vì cái chơn linh của người xuống trần đã lâu, nhiễm mê cái trần tục, mà quên mất cái cẳng lành, chẳng chịu tầm học chỗ chắc thiết, nên trong sách **Tam tự kinh** nói rằng : **Nhơn chi sơ, tánh bản thiện, tánh tương cận, tập tương viễn, cầu bất giáo tánh nãi thiên**, nên nhiễm mê đã lâu xa, mà chẳng biết tầm chỗ cẳng bản, thời cái tánh mạng nó phải đời đời, sống thác luân hồi, chẳng đặt ra khỏi chỗ lục đạo, còn ở trong biển khổ, bằng mà làm thêm việc tội ác, đổi mất cái thân người, thời muôn kiếp cũng khó gặp đặt vậy.

第八要

ĐỀ BẮC YÊU

不怕勞苦

BẤT PHẠ LAO KHỔ

NGHĨA LÀ CHẲNG SỢ KHÓ NHỌC

心强必上高山頂

Tâm cường tất thượng cao sơn đỉnh

怕苦終久不入真

Phạ khổ chung cửu bất nhập chân

NGHĨA LÀ : Cái lòng bền ắt lên dặng trên đỉnh núi cao, sợ khổ thời bao lâu cũng chẳng dặng vào chỗ chơn.

Điều thứ tám. — Phải bất phạ lao khổ. Bất phạ lao khổ, là phải đừng sợ khó nhọc. Như người tu hành biết thấu dặng cái thân chơn, chỗ tánh mạng là báu trọng, phải thân thể lực hành, chịu khó chịu nhọc mà kiếm tìm cho ra chỗ vắng lặng, cho cực khổ bao nhiêu cũng phải gắn chí bền chặt, chẳng có dời đổi

cái chí. Thuở xưa người cổ hơn, thiên lý tâm minh sư, vạn lý tâm khâu khuyết, còn phải ra công mà tìm kiếm cho đặng, huống là ngày nay, trời mở đường huỳnh đạo, bày tại trước mặt người mà cứu độ chúng sanh, mà chẳng chịu khó, cầu học sao? Thí như trên đỉnh núi cao, ngàn dặm, mà người có chí cho bền, cũng phải tới đặng, còn như việc thời muốn dễ, sợ khó sợ nhọc, chẳng chịu học hỏi, chẳng chịu siêng cần thời trọn đời chẳng đặng vào bậc thánh-chơn đó vậy.

第九要

ĐỀ CỬU YÊU

忍辱受垢

NHẪN NHỤC THỌ CẦU

NGHĨA LÀ, PHẢI NHỊN NHỤC CHỊU THUA

忍辱卑而不可踰

Nhẫn nhục ty nhi bất khả du.

受垢柔而即能强

Thọ cầu nhu nhi tức năng cường.

NGHĨA LÀ : Nhịn nhục tuy thấp mà chẳng ai hơn đặng, chịu thua sức tuy yếu mà chắc đặng hay.

Điều thứ chín.— Phải nhẫn nhục thọ cầu
nhẫn nhục thọ cầu là phải nhịn nhục chịu
thua. Làm người ở đời, việc chi cũng phải
thua sức hơn người, mới gọi là người có chí,
huống là người tu hành, coi thấu việc thế sự,
giữt bỏ việc khiên truyền, mà chẳng chịu nhẫn
nhịn thua sức hơn người sao ? Nên mỗi việc

nhịn đắng rồi, mới biết là hơn, việc chi chịu thua sức qua rồi, mới biết là mạnh. Nay mình tu hành, là tu sửa cái tâm tánh, bảo dưỡng cái tinh thần, như còn tranh luận việc hơn thua, đua bơi việc phải quấy, ắt phải mệt lòng lao tâm khổ chí mà chẳng ích cho tánh mạng, lại tiêu hao chỗ chơn linh, nên mình chịu nhịn nhục tuy hèn, mà chẳng ai hơn qua đắng, chịu thua sức tuy yếu hơn người, mà chắc đắng vững bền, nên xét thấu rồi, mới biết đắng hơn vậy.

第十要

ĐỆ THẬP YÊU

饒人讓人

NHIÊU NHƠN NHƯỢNG NHƠN

NGHĨA LÀ DUNG NGƯỜI NHƯỜNG NGƯỜI

屈己尊人爲要著

Quật kỷ tôn nhơn vi yếu trứ

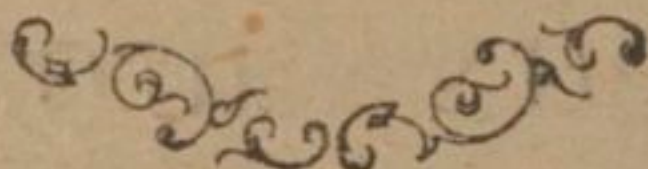
平心下氣是良方

Bình tâm hạ khí thị lương phương

NGHĨA LÀ : Sục mình tôn người là chắc thiết
bường lòng dẫn khí thiết bài thuốc hay.

Điều thứ mười. — Phải nhiều nhơn nhượng
nhơn. Nhiều nhơn nhượng nhơn, là mình tu
hành, phải dung người nhường người, vì biết
thấu cái cuộc đời là giả, cái thân mình cũng
chẳng phải chơn, nên mình chịu nhin, để cho
người hơn là việc phải, phải là phải, chẳng có
mệt cái lòng mà tranh luận cuộc giả, bình cái
tâm, giãn cái tánh, đừng cho cái khí nó tháo

bạo, mà khỏi nhọc cái chí, thiệt là bài thuốc hay. Nên người tu hành, biết nhẫn nhịn là hơn, dung người nhường người, mình đừng khỏe an, mà vui cái đạo tâm, thiệt phải như vậy.

第十一要

ĐỀ THẬP NHỨT YÊU

輕財重命

KHINH TÀI TRỌNG MẠNG

NGHĨA LÀ PHẢI KHINH CÁI CỦA TRỌNG CÁI MẠNG

試問堆金等岱嶽
Thí vấn đôi kiêm đẳng đọi nhac

無常買的 不來無
Vô thường mại đắt bất lại vô

NGHĨA LÀ : Thử hỏi vàng chất bằng núi đọi nhac, quỉ vô thường mua đắt chẳng đến không ?

Điều thứ mười một. — Phải khinh tài trọng mạng. Khinh tài trọng mạng, là mình người tu hành, phải khinh cái của mà trọng cái mạng của là tiền của, còn mạng là cái tánh mạng; khinh là đừng tham, trọng là báu trọng, tiền của tuy là cũng cái báu trong đời, để mà thưởng người có đức, như vậy mà nó cũng có chỗ hại, tại nên người ở đời, chẳng biết mà tham lam bạo ngược, mà dặng lợi cho mình, hoặc là tham nhiều, mà quên mất cái tánh mạng, nên trong sách có nói rằng : Nhơn giả dĩ tài phát thân, bất nhơn giả dĩ thân phát tài,

là người có hơn đặng của trời cho, làm ra có lợi, đặng mà tu hơn bố đức, để tiếng muôn đời, còn người chẳng có hơn, đem cái thân ra làm việc hung bạo tranh đoạt của tiền, mà chịu tiếng giữ trong đời, đi lại ba hồi cũng phải bỏ, làm cho mệt nhọc, mà chẳng trọng cái tánh mạng của mình. Hơn làm người có cái tánh mạng, mới đặng sống, vì chưng cái kỳ này chư Phật chư Tổ ra ơn, đem mỗi đạo mà chỉ dạy cho người tu dưỡng cái tánh mạng, đặng thoát khỏi chỗ luân hồi, trở về chỗ cũ. Vì cái thân người khó đặng, mà nay đã đặng cái thân người, phải biết cái tánh mạng là căn bản. Trong sách có nói rằng : Vạn kiếp thiên sanh đắc cá hơn, tu tri tiền thể chưởng lai hơn, thử thân bất hướng kiêm sanh độ, cảnh hướng hà thời độ thử thân. Nên muôn kiếp ngàn sanh mới đặng một lần người, phải biết cái kiếp trước làm sao, kiếp này mới đặng nên người, cái thân này kiếp này chẳng độ, để đợi kiếp nào mà độ cái thân ? Như mà chẳng lo, để tham liếng bạc tiền, hỏi thử vàng bạc chất bằng núi nhạc, đến chừng cái mạng vô thường, mà mua đặng chẳng chết không ? Nên phải trọng cái tánh mạng, để mà bảo dưỡng cái tinh thần, bớt lo việc đời, đừng tham cái tiền của đó vậy.

第十二要

ĐỆ THẬP NHỊ YÊU

物我同觀
VẬT NGẢ ĐỒNG OAN

NGHĨA LÀ CON VẬT CÙNG TA COI ĐỒNG MỘT THỂ

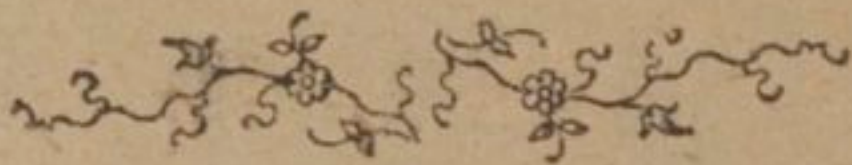
物我同源無貴賤
Vật ngả đồng nguyên vô quới tiện

若分彼此起塵氛
Nhược phân bĩ thử khởi trần phân

NGHĨA LÀ : Con vật cùng ta đồng thể, không luận quới tiện, bằng phân đây đó, ắt khởi hơi trần.

Điều thứ mười hai. — Phải vật ngả đồng oan. Vật ngả đồng oan, là mình làm người ta, cùng con vật cũng coi đồng một thể, phải xét trời sanh muôn vật, cũng như đồng bào huynh đệ, cũng như cha mẹ đẻ ra anh em một thứ, đừng phân quới tiện sang hèn, bằng như phân

ra, đây đó khác giống, ý cường lẳng nhược, khởi động cái hơi trần, tham mùi béo ngon mà sát hại cái mạng của nó, mà ăn cái thịt của nó, mất cái lòng nhưn từ quên chừng lời thiên địa háo sanh chi đức. Nên mình người tu hành, phải coi tánh mạng như một thể mà giới việc sát hại, hiệp theo lòng trời đất mới dặng có nhưn vậy.

第十三要

ĐỆ THẬP TAM YÊU

酒 色 不 迷

TUỞU SẮC BẤT MÊ

NGHĨA LÀ RƯỢU SẮC ĐỪNG MÊ

戒 酒 自 然 性 不 亂

Giải tửu tự nhiên tánh bất loạn

絕 色 必 定 命 堅 牢

Tuyệt sắc tất định mạng kiên lao

NGHĨA LÀ : Giải rượu tự nhiên cái tánh chẳng loạn tuyệt sắc chắc định cái mạng nó vững bền.

Điều thứ mười ba. — Phải tửu sắc bất mê. Tửu sắc bất mê, là việc rượu việc sắc phải đừng mê, vì hai việc đó, nó rối hại trong thiên hạ rất nhiều, sa vào nơi đó, thời phải mê tâm loạn tánh, bại nước hại nhà. Xưa nay cũng nhiều

người, vì đó mà mang hại, nên người tu hành phải cấm tuyệt hai việc đó, mới dặng bảo dưỡng tinh thần, kiên bền cái tánh mạng mà siêu độ cái linh căn mới dặng vậy.

第 拾 四

ĐỀ THẬP TỨ YÊU

飢 寒 順 受

CƠ HÀNG THUẬN THỌ

NGHĨA LÀ ĐÓI LẠNH PHẢI CAM CHỊU

衣 食 隨 緣 休 妄 想

Y thực tùy duyên hưu vọng tưởng

若 怕 飢 寒 志 不 堅

Nhược怕 cơ hàng chí bất kiên

NGHĨA LÀ : Ăn bận tùy duyên đừng vọng tưởng, bằng sợ đói lạnh chí chẳng bền.

Đều thứ mười bốn.— Phải cơ hàng thuận thọ. Cơ hàng thuận thọ, là phải có đói lạnh cũng cam chịu, vì người ra tu hành chẳng tham vinh huê phú quí, chẳng ham danh lợi ân ái, tùy duyên, tùy phận, bỏn mạng tại trời, ăn bận cũng đừng ham ngon tưởng tốt, đói lạnh

cũng cam chịu chờ phiền, vì muốn siêu liêu
việc sống thác, khỏi đọa chỗ luân hồi, nên
phải một lòng như nguyên, bằng mà còn tham
trưởng việc ăn bận cho sung sướng, đói lạnh
thời than phiền chẳng chịu, thời cái chí ắt
chẳng có bền, như vậy mà muốn làm bậc
thánh hiền, đặng siêu liêu sanh tử đó sao
đặng ?

第十五要

ĐỆ THẬP NGŨ YÊU

生死任命

SANH TỬ NHẬM MẠNG

NGHĨA LÀ VIỆC SỐNG THÁC TẠI MẠNG

死生二事盡由天

Tử sanh nhị sự tận do thiên

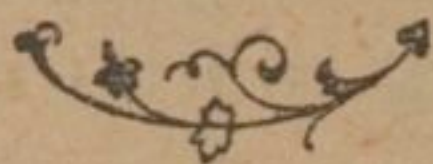
訪道一心常在我

Phỏng đạo nhất tâm thường tại ngã

NGHĨA LÀ : Chết sống hai việc đều tại trời,
kiếm đạo một lòng cần tại mình.

Điều thứ mười lăm. — Phải sanh tử nhậm mạng. Sanh tử nhậm mạng là việc sống thác tại mạng trời phú định, mà cái chí học đạo, siêng cần tại mình, phải một lòng dốc tính đừng quên, bởi như người nguyên như, cái tánh linh nó mê muội tham luyến tình dục, vọng tưởng danh lợi, quên việc sống thác luân

hồi, chẳng lo tánh mạng, nó trầm nịch nơi biển khổ. Làm người có việc sống thác, là sự lớn, tuy nói tại trời, chớ cái căng cội tại người cho nên sách có nói rằng : Thiên tác nghiệt vụ khả vi, tự tác nghiệt bất khả huợt. Tuy trời định cái mạng mình, bao nhiêu đó, mà mình có chí, hoặc là lập cái âm công, hoặc là tu cái dương đức, thời kháặng thêm tuổi sống lâu. Còn mình làm cái tội nghiệt chẳng cải trừ, thời phải chịu chẳng tha đặng, vì hơn cái đạo chẳng xa người, tại người tác nghiệt mà xa đạo. Nên người tu hành, phải ham học, phải xét hỏi, phải nghĩ tính phải biện cho mình, rồi sẽ dốc chí làm theo như vậy, mà chẳng nên bao giờ ? Tại mình phải gấn công.

第十六要

ĐỆ THẬP LỤC YÊU

廣行方便

QUẢN HÀNH PHƯƠNG TIỆN

NGHĨA LÀ NHIỀU LÀM VIỆC PHƯƠNG TIỆN

到處積功兼累行

Đáo xứ tích công kiêm lý hành

見危盡力以扶人

Kiến nguy tận lực dĩ phò nhơn

NGHĨA LÀ : Đến chỗ lập công, thêm lo làm phải, thấy việc ngặt nghèo, ra sức giúp người.

Điều thứ mười sáu — Phải quản hành phương tiện. Quản hành phương tiện, là phải hay làm việc phương tiện. Việc phương tiện, là việc chi cũng tiện dễ, vì người tu hành, có lòng từ bi, thương người lợi vật, có tiền thời xả tài cứu chúng, lợi vật lợi nhơn, thì ân bố đức, tích dễ âm công, không tiền thời lấy

lòng cảm quá, ra sức trợ ngại, cũng là phương tiện, có lòng đến chỗ thời tích đức thêm công, thấy người hoạn nạn, hết lòng phò trợ, mỗi việc có lợi trời, lợi người, lợi vật, đều cũng khá làm, tại mình có chí mới dặng.

第 拾 七 要

ĐỀ THẬP THẤT YÊU

不 愛 熱 鬧
BẤT ÁI NHIỆT NÁO

NGHĨA LÀ CHẴNG HAM VIỆC ĐÔNG ĐẢO

紛 華 境 裡 易 迷 真
Phấn huê cảnh lý việc mê chơn

聲 色 場 中 能 亂 性
Thinh sắc trường trung năng loạn tánh

NGHĨA LÀ : Giữa cuộc vui chơi dễ mê chơn trong trường thinh sắc hay loạn tánh.

Điều thứ mười bảy. — Phải bất ái nhiệt náo. Bất ái nhiệt náo, là chẳng ham việc vui chơi đông đảo. Nhơn vì người tu hành, biết đường danh lợi là sự giả, đoạn giứt chỗ khiên truyền mà tầm lo cái tánh mạng, sợ mất cái bản chơn, phải ham học siêng tu, đặng tham cầu chỗ đại đạo, như mà còn ham việc vui chơi

đông đảo đó, thời cái chơn linh nó phóng ra ngoài, dắc vào biển khổ. Còn những trà đình tửu điểm, chỗ lời thính sắc nhiều nhưng, lại dễ mê loạn cái lương tâm, đòi dờ cái chơn tánh, nên người tu hành, phải lo sợ mà răn cấm, Vì người nguyên nhơn, cái tánh linh nó trầm mê đã lâu xa, cái phàm tâm chưa liễu, cái huyết tâm chưa tiêu, thêm đời này việc vui chơi thái quá, dễ đọa hang sâu, như chẳng thức tỉnh, thời khó thoát chỗ biển khổ vậy.

第十八要

ĐỆ THẬP BÁC YÊU

不 傲 不 盈
BẤT NGẠO BẤT DINH

NGHĨA LÀ CHNG KIÊU NGẠO CHẲNG Ỡ LẠNH

高 傲 卽 便 起 人 惡

Cao ngạo tức tiện khởi nhơn ố

盈 滿 必 非 載 道 材

Dinh mǎng tắc phi tải đạo tài

NGHĨA LÀ : Cao ngạo bèn khiến thêm người ghét, ỡ lạnh giỏi, ắt chẳng phải người tải đạo.

Điều thứ mười tám.— Phải bất ngạo bất dinh. Bất ngạo bất dinh, là chẳng tham cao háo thắng, đừng ỡ lạnh ỡ giỏi. Làm người tu hành, phải tâm tánh hòa bình, trừ hết việc sân si tật đố, vì biết thối hậu nhứt bộ tự nhiên khoan, dặng tập dưỡng cái tánh ôn lương

thuần hậu, mà bồi bổ cái mạng tiên thiên, cải cái phàm tâm mà đổi cái đạo tâm.

Như còn cái tánh cao ngạo, thời bị người hờn ghét, ý lạnh giỏi muốn hơn người, thời chẳng phải giống lành, mất thừa đạo căng, đọa vào biển khổ chẳng sai.

第十九要
ĐỆ THẬP CỬU YÊU

不貪美味
BẤT THAM MỸ VỊ

NGHĨA LÀ CHẲNG HAM MÙI BÉO NGON

君子謀道不謀食
Quân tử mưu đạo bất mưu thực

小人養口不養心
Tiểu nhơn dưỡng khẩu bất dưỡng tâm

NGHĨA LÀ : Người quân tử lo đạo chẳng lo ăn, kẻ tiểu nhơn nuôi miệng chẳng nuôi lòng.

Điều thứ mười chín.— Phải bất tham mỹ vị. Bất tham mỹ vị, là chẳng ham mùi béo ngon, vì người tu hành, biết cái tánh mạng là quý trọng, người vật cũng đồng, trời đất ham sanh, ân thi muôn vật, nên người tu, chẳng tham béo ngon, mà chẳng kết oan cùng con vật, xin cầu cái tâm an tánh định, đặng bảo

dưỡng cái căng lành, nay nhờ ơn chư Phật
chư tổ chỉ dắt chỗ đường mê, mà qua khỏi
chỗ biển khổ, còn chẳng lo cái tánh mạng,
mà để ham ăn chẳng xét sao ? nên người quân
tử lo cầu có đạo, đặng tu thoát chỗ luân hồi,
còn kẻ tiểu nhơn xin dưỡng cái miệng cho
sung sướng, chẳng dưỡng cái lòng nhơn mà
thương việc nguy hại, nên ham béo ngon, mà
phải sa đọa vậy.

第二十要
ĐỆ NHỊ THẬP YÊU

不言是非
BẤT NGÔN THỊ PHI

NGHĨA LÀ CHẲNG NÓI LỜI THỊ PHI

各人自早門前雪
Các nhơn tự tảo môn tiền tuyết

莫管他人屋上霜
Mạc quản tha nhơn ốc thượng sương

NGHĨA LÀ : Mọi người lo quét cái tuyết trước cửa mình, chớ lo cái sương trên nhà người ta.

Điều thứ hai mươi. — Phải bất ngôn thị phi, Bất ngôn thị phi, là chẳng nói việc phải quấy, vì người tu, biết chỗ tánh mạng quý trọng, lo dưỡng tinh thần, nào có lòng rảnh, mà nói việc thị phi của người, thị phi là hay bày việc người ta mà nói, hoặc là dám phải nói quấy, dám quấy nói phải, không nói có, có nói

không, chẳng sợ tổn đức. Nên người tu phải lo việc của mình, đừng có sai lỗi, gìn giữ ngũ giới tam qui cho y, còn việc người ta, ai biểu đi nói phải quấy, mà chẳng lo việc mình.

第 十 一 要

ĐỀ NHỊ THẬP NHỨT YÊU

聰 明 不 用

THÔNG MINH BẤT DỤNG

NGHĨA LÀ THÔNG MINH CHẴNG KHOE

有 才 不 使 常 如 拙

Hữu tài bất sử thường như chiết

有 智 深 藏 却 似 愚

Hữu trí thâm tàng khước tợ ngu

NGHĨA LÀ : Có tài chẳng khoe thường như dụng, có trí ẩn tàng chĩnh tợ ngu.

Điều thứ hai mươi mốt.— Phải thông minh bất dụng. Thông minh bất dụng, là có trí hông minh, mà chẳng khoe giỏi, vì người tu hành, coi thấy việc đời giả dối, nên phải lo sợ cái tánh mạng chẳng dặng huờn nguyên, tuy có thông minh tài trí giỏi mấy, cũng chẳng khoe mình giỏi, để mà tu dưỡng cái khí tiên

thiện của mình, nên xưa đức Mạnh-tử, thường
dưỡng hạo nhiên chi khí. Sách có nói : Hữu
xạ tự nhiên hương, hà tất đương phong lập,
là nói có xạ để tự nhiên nó thơm, cần gì
phải đem giữa gió mà để, phải mệt lòng coi
chứng, lại hao tổn cái mùi thơm, vì không
ham cái danh lợi yêu trọng tánh mạng mà
thôi, người có chê khờ dại mặc lòng, xin ra
đặng chỗ biển khô thời hơn.

第 式 十 二 要

ĐỀ NHỊ THẬP NHỊ YÊU

睡 少 功 多
THỊ THIỂU CÔNG ĐA

NGHĨA LÀ PHẢI NGỦ ÍT CÔNG NHIỀU

朝 乾 夕 惕 功 無 歇
Triêu càn tịch tích công vô khiết

廢 寢 忘 飧 志 要 堅
Phế tẩm vong xang chí yếu kiên

NGHĨA LÀ : Sớm cần tối lo công không xiết, bỏ ngủ quên ăn chí phải kiên bền.

Điều thứ hai mươi hai.— Phải thị thiếu công đa. Thị thiếu công đa là phải ngủ ít hành công nhiều, vì người tu hành nay gặp cái kỳ hội, trời mở đường huyền đạo, mà cứu độ tàng linh, thì ơn rộng lớn, lậu hết cái huyền cơ. Nay mình đang nhờ cái ơn huệ mà đang nghe cái mối đạo, nên phải lo sợ, lập cái chí, mà ngủ ít công nhiều, đang tu cái

tánh mạng, sớm cần tối lo cái công không
xiết mỗi, bỏ ngũ quên ăn. Cái chí phải kiên
bền, dặng cầu học chỗ thân tâm tánh lý, cho
biết chỗ huyền cơ đạo nghĩa, mà lánh thoát
việc sanh tử luân hồi. Việc ấy phải dễ dặng
sao mà chẳng lo, bằng như tham ăn ham ngủ
mà muốn làm bậc thánh hiền có dặng bao giờ.

第二十三要

ĐỆ NHỊ THẬP TAM YÊU

不愛好物

BẤT ÁI HẢO VẬT

NGHĨA LÀ CHẲNG YÊU MUỐN CÁI ĐỒ TỐT

珠玉金銀身外物

Châu ngọc kim ngân thân ngoại vật

精神性命本來珍

Tinh thần tánh mạng bản lai trân

NGHĨA LÀ : Châu ngọc vàng bạc là đồ ngoại
chỗ thân, cái tinh thần tánh mạng là vốn thiết
cái báu trong mình.

Điều thứ hai mươi ba. — Phải bất ái hảo vật.
Bất ái hảo vật là chẳng có ham muốn cái đồ
tốt, vì người tu hành, biết chỗ tinh thần tánh
mạng là báu trọng ở trong mình, lo tính trữ
giữ gìn, chớ cho hao tổn. Còn châu ngọc vàng
bạc là tuy báu trong đời cũng là cái vật ở

ngoại thân, nào có ích cho tánh mạng dặng, nào có độ khỏi chỗ sanh tử dặng, thác rồi cũng phải bỏ lại, nào ai có dám theo dặng, nào ai có ở giữ đời dặng ? Nên cái đồ báu tối, nó còn ràng buộc cho tánh mạng tinh thần, mà chẳng dặng phản bốn huòn nguyên, bằng như còn ham những cái đồ giả, thì phải mất chỗ chơn, nào có khỏi dặng ? Nên phải đừng ham.

第二拾四要
ĐỆ NHỊ THẬP TỨ YÊU

始終如一
THĨ CHUNG NHƯ NHỨT
NGHĨA LÀ PHẢI TRƯỚC SAU NHƯ MỘT

用功不力難深造
Dụng công bất lực nan thâm thảo

抱道而亡方見真
Bảo đạo nhi vong phương kiến chân

NGHĨA LÀ : Dụng công chẳng gấn sức khó làm đặng việc nên, giữ đạo đến già, mới thấy đặng tánh chân.

Điều thứ hai mươi bốn.— Phải thĩ chung như nhứt. Thĩ chung như nhứt, là phải trước sau như một, chẳng có dời đổi cái tâm chí, nên người tu hành có chí giữ gìn một mực, biết chỗ đại đạo là cứu độ cái tánh mạng của người, chẳng mê việc trần tục, mà khỏi đọa

trầm luân, giữ gìn chỗ căng bốn mà độ mình độ người, như dụng công chẳng cần thời khó thấu đặng chỗ huyền cơ, giữ đạo cho tròn mới thấy đặng tánh chơn. Nên chư Phật chư Tổ làm kinh để sách, mà dạy người phải gần chí gia công, trước sau đừng có dời đổi cái tánh, thời việc chi nào có khó, bởi tự mình cần siêng phải đặng. Xin cùng chư sư chư hữu bạn ta, phải xét nghĩ cho cùng lý, cái đạo tuy thầy truyền, mà mình phải độ cái thân mình, chớ phải đợi thầy độ đặng sao? » Cũng như qua đò đến bờ rồi, mình phải đi, mới về đến nhà, nào phải còn đợi người đò đó đưa nữa sao? Nên mình phải lo gần chí thêm công mới đặng. Thừa trong hai mươi bốn việc yếu này, là chỗ người tu hành chứng mỗi ban đầu, phải lập cái chí cho bền, mấy việc ràng buộc đó phải dẹp cho an, biết thấu chỗ có hại, mới mình biện đặng thông, nghe thấu chỗ đạo chung qui trọng, thời phải học cho cùng lý, xét cho đến chỗ, mới đặng minh tâm kiến tánh, bằng như việc đời coi chẳng thấu, khiên truyền dẹp chẳng đoạn, chẳng minh biện cái thân tâm, việc đạo chẳng biết qui trọng,

việc học chẳng có cần siêng, như vậy có gặp
đặng thầy giỏi đi nữa trong lòng còn lưỡng
lự, chưa có quyết định là muốn ra biển khổ,
còn tưởng sanh tử luân hồi, nên có gặp chút
việc ma việc khảo, thời muốn thối chí thối
tâm, như vậy làm sao học cho nên mà muốn
bực thánh hiền cho đặng? Khảo là khảo cho
biết giả biết chơn, thử là thử cho biết tà biết
chánh, như mà thiệt vàng nào có sợ lửa, còn như
chẳng phải người chí sĩ cần học siêng tu đó,
hễ có gặp trái ý thời giận hờn, hoặc là ban
đầu cần siêng sau lại làm biếng, hoặc là trước
mặt tuân lời sau lưng trái nghịch, việc thị phi
chẳng từ, khó nhọc chẳng chịu, lại muốn
vọng tưởng danh lợi ân ái, như vậy mà lại
muốn châu báu, cái đạo còn chẳng muốn làm
muốn nghe, hưởng gì trông cho thành đạo.
Nghĩ lại cái người biết nghe đạo làm đạo là
bực hiền, nên đạo thành đạo là bực thánh
như mà cái người giả dối chẳng chơn mà
muốn làm bực thánh hiền sao đặng? Xin
cùng chư đạo hữu xét đó mà coi.

除病良方演義

Sau này lại có bài thuốc trừ bệnh, xin người
ở đời tu hành, phải coi cho thấu, học cho ra

ẻ, thời cái bệnh đó phải tiêu hết. Trừ bệnh đó à chẳng phải trừ cái bệnh phong hàng thử thấp. Trừ là trừ cái bệnh tham sân si ái dục. Những bệnh đó trừ đặng rồi, thời trăm bệnh cũng đều tiêu. Như mà chẳng có sanh nữa, thời đặng sống lâu thêm tuổi, lại đặng thành phật thành tiên, làm thánh làm hiền, há chẳng vui thay? Nay ta đàm một việc trừ bệnh này, truyền cho người, xin cùng chúu hiền đừng bỏ qua, có tiền mua cũng không đặng. Minh thấy mà làm cho đặng mới gọi rằng mua đặng. Người xưa có nói rằng: Đất hơn nhứt ngử thẳng thiên kim, là đặng người một lời nói phải đáng ngàn vàng. Nên phải gẩn chí mà làm, coi hai mươi bốn yếu trước cho rành, thời việc chi cũng phải dễ đặng. Cái việc trừ bệnh này, phải trừ chỗ căng bệnh, tìm đặng chỗ cái gốc bệnh, thời cái bệnh trừ nó chẳng có khó. Cái bệnh người hơn nữa phần từng nơi chỗ tham sân si ái dục đó mà làm ra bệnh, đó là chỗ căng bệnh ở trong. Cái bệnh tham là cái tánh trần nó hay tham cái việc đời, làm giàu làm có, tham tiền tham bạc, hay sát sanh hại vật, việc chi

cũng đều tham. Cái bịnh sân là cái tục tình nó hay giận hay hờn, hay phiền hay náo. Có việc chi chẳng vừa lòng thì nổi sân. Cái bịnh si là cái trược tình, nó làm việc chi chẳng có minh biện, như khùng như điên, lại hay ham việc dâm dục, tật đổ ghen ghét. Cái bịnh ái là cái phạm tâm thức thần nó hay thương yêu việc thê ân tử ái, ham luyến việc rượu thịt chơi bời. Cái bịnh dục là cái huyết khí nó hóa làm cái ý giả, hay vọng tưởng vọng niệm, nói lời không có tin thiệt; hay lo việc giàu nghèo, muốn việc danh lợi.

Đó là năm thứ bịnh nội thương, năm con ma trong mình người, nó làm cho hao tổn cái tinh thần tánh mạng. Nay người ở đời tu hành muốn trừ cái bịnh đó thời phải đừng tham, cái thể tình đổi làm cái nguơn tình, từ bi nhần nhục, có lòng nhơn mà bảo dưỡng chỗ chơn linh. Phải đừng sân, cái tánh trần đổi làm cái nguơn tánh, hiếu để thuận hòa, có cái nghĩa mà bảo dưỡng cái khí hạo nhiên. Phải đừng si, cái trược tình đổi làm cái nguơn tình là cái chơn chất, cung kính khiêm

nhường, có cái lễ dặng mình biện thân tâm mà tu cái tánh mạng.

Phải đừng ái, cái phàm tâm thức thần đòi làm cái đạo tâm, nguơn thần, ôn lương trung hậu, có cái trí mà tham cầu cái căng bốn, dặng dưỡng cái tiên thiên. Phải đừng dục, cái ý giả đòi làm cái ý chơn là cái nguơn khí, chơn chất thiệt thà có cái tin mà tầm kiếm cái bốn lai diện mục của mình, dặng ra cho khỏi biển khổ.

Tại người chẳng chịu đổi thời ngoài bị chỗ tởu sắc tài khí, bốn vách đó là ma da tứ tượng nó xen hại. Cũng vì tại ông chủ nhà chẳng lo việc chánh, để ham sự đối tẻ, nên mới bị ngoại cảm nó xen vào. Nên người ở đời tu hành, ban đầu phải trị trừ cái bệnh nội thương ở trong đó trước, rồi sau tuyệt khử cái bệnh ngoại cảm ở ngoài, dẹp trừ dặng rồi thời chỗ đại đạo mới khá tu, việc sống thác mới khỏi dặng, nên biểu phải tầm chỗ cái bệnh căng thời trừ cái bệnh đó mới hết dặng. Nay ta chỉ chỗ việc rựu mà nói cho người nghe. Như có người biết chỗ việc rựu mà nó làm hại cho người, phải đừng

uống rượu, thời nó không say, ắt phải thệ nguyện mà trừ bỏ cho sạch, lập cái chí cho bền chặt, bằng thấy rượu mà còn thêm, thời phải nhớ lời dạy, lấy chỗ giải luật mà trừ nó, hoặc là có người biểu uống, hoặc là thấy người ta uống mà có ý muốn thêm, thời cái lòng nó động rồi, thiệt là chưa có uống, mà có ý động ra, thời cũng như uống rồi, đó là chung cái căn bệnh rượu trừ chẳng sạch, nên trừ đó, phải như khi mới khởi ý ra muốn uống đó, thời phải trừ liền, phải nhớ nơi chỗ có hại, mới dặng dẹp trừ cái bệnh căn. Thường giữ như vậy đừng sai, thời nó nào có sanh dặng nữa.

Còn có người biết chỗ sắc có hại nơi trong mình, phải đừng tưởng thời nó không mê, ắt phải thệ nguyện mà trừ nó, lập cái chí phải lo sợ giữ gìn, bằng thấy việc tẩu sắc, trong ý còn niệm tưởng, phải nhớ lời dạy, lấy chỗ giải luật mà trừ nó, trì chí lập tâm mà chẳng tham luyến, hoặc thấy người lịch sự, hoặc là nó trững giống nhổng nhẻo, mà nó gheo mình. Như mà trong lòng có dục động, có ý tưởng mộ, thời thấy cảnh sanh tình, tuy chưa có tư tình, mà cái lòng nó khởi động, thời cũng

như có rồi, đó là cái bệnh căng chỗ sắc, nó còn ở trong chưa sạch, nên trừ đó. Phải nhưn khi nó mới khởi cái tình dục tướng đó, thời phải trừ liền, phải nhớ chỗ có hại, thời nó chẳng sanh ra nữa, mới trừ đặng cái bệnh căng. Thường giữ như vậy đừng sai, nào có khó trừ. Biết cái căng bệnh tởu sắc đó còn ẩn ở trong lòng, ý muốn khử trừ cho sạch, trước phải minh chánh cái lòng, sau lại kinh thành thừa ý, thời cái bệnh căng nó giứt tuyệt đặng. Như mà cái bệnh căng giứt chẳng sạch, thời do tại cái tâm ý mình chưa đặng chánh thành, nhưn tại lòng ý chưa chánh thành, mới thấy cảnh sanh tình, ban đầu nguyên không có muốn tướng, vì bị cái bệnh nội thương, rồi nó mới sanh cái bệnh ngoại cảm, thời nó có hại nơi chỗ đạo tâm, cũng như mặt trăng trong nước, mình lấy đá liên động chỗ nước thời mặt trăng nó cũng động theo, tuy là không phải thiệt mà cái hình ảnh nó đã diêu động, thời chỗ chơn đạo chẳng khá đặng vậy. Muốn cầu chứng cái phép dứt tuyệt cái căng bệnh đó thời tam giáo, đàng Nho có dạy cái phép **phi lễ vật thị phi lễ vật động** nghĩa là chẳng phải lễ chẳng ngó, chẳng phải

lẽ chẳng động. Đàng Thích có phép **vong** **nhơn**, **vong** **ngả**, **vong** **chúng** **sanh**, nghĩa là quên người, quên mình, muôn việc đều không, thời nó phải hết sạch. Đàng Đạo có phép **thị** **chi** **bất** **kiến**, **thính** **chi** **bất** **văn** nghĩa là thấy như chẳng thấy, nghe như chẳng nghe. Ý như mấy lời đó làm theo như vậy, thời chỗ căng chỗ cội cây bừa sạch sẽ thời bình tưới sắc mới thiết đức tuyệt vậy. Còn nói việc tiền tài nó khó hơn nữa. Mình phải đừng vọng thời nó không tham. Chưng người tu hành vì cái đạo căng chưa rõ mà làm ra nhiều việc tính liệu. Có người nhơn trong nhà nghèo khổ mà nương theo đó dặng kiếm ăn. Việc ở đời người có đạo cũng không đạo, cái việc ăn mặc ai cũng phải có, nên cái thế cũng phải như vậy. Còn những người hoặc nói khoe việc nhà cửa, hoặc nói khoe việc thính thể, ham theo ăn mặc sửa soạn cho sung sướng. Hoặc là nói khoe ruộng đất tiền của giàu sang mà vui chơi hững hạo. Lại có người lanh xảo mà lợi kỷ tổn nhơn. Hoặc có người thường tại chỗ trường danh lợi tài sắc chơi bời. Lại có người hay tính toán gia già cân nhỏ, hơn thua mà cầu lợi. Lại có người khắc bạc mà làm nên nhà cửa, cái

lòng tham lam chưa bỏ mà tu sao nên ? Đã muốn cầu danh cầu lợi lại muốn thành Phật thành Tiên, như vậy mà cũng muốn học đạo sao đặng ? Còn nói việc khí đó phải đừng giận. Thời nó chẳng hung. Ở đời có ai mà dẫn đặng cái khí cương, có ai mà dưỡng đặng cái khí chánh ? Hai cái khí đó người tu hành phải đừng bỏ qua, người ở đời cũng phải như vậy, xét cho thấu lẽ mới rõ đặng chỗ hay. Mà có ai chịu giữ học đâu ? để khiến những cái tánh ham vui chơi. Cái khí hay tháo bạo. Cái lòng hay tham lam, cái huyết khí hay hỗn hào, hoặc là trên mặt lộ ra cái hình sắc, hoặc là cái lời nói ra hay tính việc hơn thua, hoặc là ỷ cường hiếp nhược, hoặc là trong chỗ sân hận mà xưng mạnh xưng giỏi, nhận theo chỗ tánh khí đó mà tính xảo, chẳng nhận chỗ đạo đức mà an dưỡng chẳng chịu học hành làm sao có cái khí hào nhiên, mà siêu phàm nhập Thánh ? Như vậy mà cũng muốn học đạo sao thành, cái bệnh căng đó chẳng trừ, mà làm đạo sao nên ? Như muốn cầu chung phép trừ dứt cái bệnh đó, thời ngài Nho có dạy rằng : **Bất nghĩa chi phú quới ư ngã như phù vân**.

NGHĨA LÀ : Đặng cái giàu sang chẳng có nghĩa cho ta, ta tỹ như cuộc mây nổi phải tang. Có lòng khinh tài trọng đạo mới dặng. Lại có dạy rằng : **Trì kỳ chí vô bạo kỳ khí.**

NGHĨA LÀ : Giữ cái chí đừng cho cái tánh nó hung bạo, dặng dưỡng cái khí hạo nhiên mới thành. Đàng Thích có dạy rằng : **Bất thọ phước đức đất thành ư nhân.**

NGHĨA LÀ : Chẳng chịu thọ lãnh cái phước đức của người, là chẳng tham, dặng nên việc nhân là chẳng có khí giận, đó là khinh tài dưỡng khí mới dặng. Đàng Đạo có dạy rằng : **Thức phá kiên tham, từ tâm hạ khí.**

NGHĨA LÀ : Biết thấu việc tham lam, nên chẳng tranh chỗ tiền tài, có lòng nhơn từ dẫn cái khí mới dặng hòa nhân, cũng là khinh tài dưỡng khí. Như vậy thời trừ dặng cái căng bịnh chỗ tài khí đó nữa. Thừa bốn việc đó, muốn trăm đức cho tuyệt cái bịnh căng, thời phải sửa chánh cái lòng, cái ý, cái niệm, thời Nho tại chỗ tĩnh, Thích tại chỗ giác Đạo tại chỗ ngộ. Người tu hành mà hay tĩnh, hay giác, hay ngộ, thời trong thiên hạ sự chi, cũng coi thấu dặng vậy. Người ở đời, vì chẳng có tỉnh ngộ, mà bị ràng buộc cái tánh chơn,

nhơn tại chẳng nhớ trong Kinh có nói câu :
Siêu liễu sanh tử, thoát khỏi luân hồi.
Đề lo việc danh lợi, mà ra chẳng khỏi chỗ lưới trần. Người ở trong trần, tỷ thí như ở trong cái tỉnh, tối tăm mù mịch, bốn phía cũng đều che lấp hết, chẳng thấy sáng, day bên này cũng đưng, day bên kia cũng đưng, day qua day lại ba hồi mệt rồi cũng ra không đặng. Đó tỷ như việc trần nó ràng buộc, tại quên cái căng bõn. Như người có căng nhớ tỉnh mà nghĩ rằng : Như ra chẳng khỏi cái tỉnh này, lâu ngày ngọt hơi phải chết, phải lo làm sao đặng mà ra cho khỏi cái tỉnh đó. Nhờ có lòng nhớ tỉnh nó mới có một cái lỗ trống, thấy ngoài có chói sáng biết là ngoài cái tỉnh đó chắc là có cuộc trời riêng, bao la thế giới mới đặng thông thả, muốn ra mà ra không đặng, phải kiếm cái phép chi mà phá bể cái tỉnh này có lẽ ra phải đặng, như nhớ lại xưa có ông Ngộ-Không, có cái phép phát tri nhơn sự, xuống dưới biển bắc mà lấy cây định hải thần châm, rồi qua Tây thiên thỉnh kinh, trừ hết yêu quái, nay ông mới đặng thành phật. Sau có con lục nhĩ hầu nó giã làm Ngộ-Không chẳng đặng thành mà phải bị tội. Nay ông Ngộ-Không thiết ở trên núi

Nam-Sơn mình phải lên tới đó mà cầu Ngộ-Không đừng lấy cây định hải thần châm mà đâm lấp lại dưới chỗ biển Bắc-hải đừng trừ hết ngũ ma tứ tượng dẹp hết bịnh rồi mới phá đặng cái tỉnh đó mới ra khỏi trong lục đạo luân hồi mà đặng thông thả. Vậy ông Ngộ-Không thiệt, là Ngộ-Không của mình mới trừ cái bịnh của mình đặng. Như vậy thời phải chuyên tâm đốc chí, tầm cho ra mối đạo đừng sợ khó nhọc, chẳng từ lao khổ học theo lời dạy trước đó cho rành, làm cho đến chỗ rồi kiếm thầy cầu chỗ căng bôn mà phần bôn huờn nguyên đặng về chỗ nhà củ thời phải ra đặng nào có khó ! Tại mình phải tỉnh ngộ như vậy. Chỗ căng bôn là chỗ xứ củ của người, nó có nhiều việc bấu lạ trong đời không có ; mình phải đi tới đó mới kiếm đặng, mới thấy đặng.

Toàn chơn bửu huấn diễn nghĩa

Chữ toàn chơn nghĩa là trọn đặng cái việc chơn chẳng có xen lộn cái ý giả vào đó, mới đặng thiệt chơn, người đời khi cha mẹ mới sanh ra thiệt là cái tánh trọn lành rồi lớn lên tập cái tánh khác, hể cha mẹ lành tập theo lành, cha mẹ dữ tập theo dữ. Cũng có người cha mẹ lành

mà sanh con dữ, cha mẹ dữ mà sanh con hiền ; đó là tại cái tiền căn có gốc mới vậy. Tập cái tánh rồi như mà chẳng dạy, thời phải dời đổi cái chí, cái tánh thiên lương đổi làm cái tánh dữ. Như mà để nó dời đổi cho xa rồi thời khó dắc lại đặng, nên chỗ dạy quý tại phải chuyên cần, học phải tin thiết nên người đời ai cũng có cái lòng chơn như chẳng giữ để nó xen lộn việc rồi thời phải mất chỗ chơn : ai cũng có cái ý thiết như chẳng giữ để có cái việc giả nó xen vào thời chẳng phải thiết ; ai cũng có cái tình ngay, như chẳng giữ để có cái việc hư nó xen lộn vào thời mất chỗ ngay. Vậy nên cái lòng, cái ý, cái tình nó có chơn chất thiết vì tại đổi biến làm cái giả dối đó mà nó hại cái tánh thiên lương. Như trong lòng còn có cái ý chơn cái tình thiết, thời cái tình cái ý nó mới thấy đặng cái lòng chơn, người tại có cái lòng chơn làm ra mới có cái ý chơn, có ý chơn làm ra mới có cái tình thiết, thời cái tình nó mới tự nhiên chắc thiết không có giả dối là chỗ bồn lai diện mục của người hồi quang phản chiếu trở lại, thời cái tình nó không lìa cái ý, cái ý có không lìa cái tâm, cái tâm là người chủ của cái ý, cái ý là bạn của cái

tình, ba cái chẳng có lìa nhau, thời chỗ đạo tâm thường có phát hiện tỏ rõ. Như vậy thời người sao chẳng có chơn ? Vì tại người chẳng có lòng chơn, thời không có ý thiết, không có ý thiết thời chẳng có tình ngay, nên người thường có đương khi cái hồi động thời khởi ra việc tư niệm ở ngoài, hễ cái niệm đó có riêng, thời cái lòng nó chẳng có chỗ chơn. Bởi tại chỗ hư tẻ đó mà nó mới ra nhiều việc chẳng thiết. Còn khi hồi tịnh thời cái dục niệm nó vọng tưởng, dối truyền thêm hoài chẳng dứt. Hễ cái lòng nó còn vọng tưởng thời nó sanh việc dối, thời cái tình nó chẳng ngay, nhưn tại chỗ động tịnh chẳng chơn thời nó sanh ra nhiều việc sai lỗi. Như mà cái tình nó còn tư dục chẳng dứt, hoặc là cái ý nó không thiết, hoặc là nửa chơn nửa giả cũng bởi tại cái lòng chẳng chơn nên nó sanh nhiều việc nghi hoặc đó. Đương khi nửa chơn nửa giả đó là chánh tại chỗ trời người tương tiếp chừng cái mỗi đầu thiền tiên thiền phật cũng tại đó, làm người làm thú cũng tại đó. Như mà cái chơn nó lẫn dặng cái giả thờ thành tiên thành phật còn cái giả nó lẫn dặng

cái chơn thời làm người làm thú, Cái việc đó
thiệt là rõ ràng cũng như thập mục sở thị thập
thủ sở chỉ chẳng sai, cái tình ý che lấp chẳng
đặng. Nên coi xét cái đạo chơn, trước phải
xét người cái tình chơn; hễ cái tình chơn thời
khá biết cái lòng chơn cùng chẳng chơn, cái
ý thiệt cùng chẳng thiệt. Tầm nơi chỗ cái mối
đó thời biết đặng. Vậy nên cái đạo tu chơn phải
lấy chỗ cái ý làm trước ; hễ cái ý thành thời
cái tâm nó cũng thành, thời làm ra cái tình
nó cũng thành. Cái chỗ thành đó do tại chỗ
cái lòng chơn, còn như chỗ thành chẳng chơn
thời phải xét chỗ lời nói. Như nói mà chẳng
chánh thời chẳng phải lời nói thiệt, xét coi
việc làm như làm chẳng hiệp theo cái tánh
lành thời chẳng phải người thiệt vậy. Nên
người ở đời tu hành phải bỏ cái lòng ngoài chỗ
chẳng chơn cái ý ngoài chỗ chẳng thiệt, cái
tình ngoài chỗ chẳng chắc, đương khi muốn
nói ra lời chi phải lượng theo cái tánh thiên
lương là cái tánh lành, bỏ dẹp cái nhơn tâm,
là cái tánh phạm, đừng cho cái tâm nó phân
làm hai lòng, giữ một mà thôi, đừng cho cái
tánh phạm nó lộn chỗ trong cái ý chơn đừng

cho nó xen vào trong cái tình thiệt mới thiệt là cái chơn tâm, cái chơn ý, chơn tình, chẳng cho một mảy việc giả dối nó xen vào thời mới là cái đạo chơn. Cái đạo chơn mà làm theo như vậy, nên gọi rằng toàn chơn đó vậy.

Trong kinh Thất Tổ có bài thi :

Khử ác vu như giải loạn tơ,
Ninh tâm tự hữu giải khai thì,
Nhuộc giao thổ dụng ta nhi lực,
Vạn kiếp thiên sanh nang liễu kỳ,

THÍCH NÔM

Trừ lỗi cũng như gỡ rối tơ,
Bền lòng chắc dặng mở ra thì,
Bằng đam dụng sai nơi chí lực,
Muôn kiếp ngàn sanh khó hết kỳ.

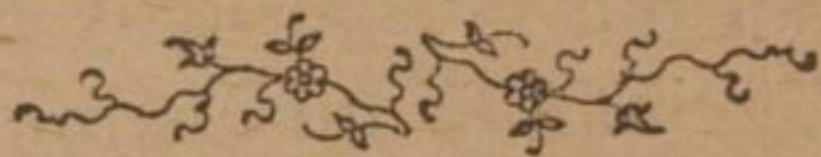
Nghĩa là việc cải lỗi trừ bịnh cũng như gỡ một cuộc tơ rối, mình phải bền lòng dẫn cái tánh chậm chạp mà gỡ, có ngày phải ra, chớ đừng nóng nảy hoặc là muốn mau hoặc là có việc ngăn trở khảo hành giận mà thôi đi hoặc là làm cho rối thêm thời muôn kiếp ngàn đời cũng khó gỡ hết dặng.

Ông Tử vương chơn nhơn có làm bài thơ rằng:

Nhơn sanh tuy hữu bá niên kỳ.
Yếu thọ cùng thông mặc dự tri.
Sa nhứt nhai dầu vu tẩu mã.
Kiêm triều quan nội dĩ manh thi.
Thê tài phao hạ phi quân hữu
Tội nghiệt tùy thân nan tự khi
Đại đạo bất cầu tranh đất ngộ
Ngộ chi bất nguyện thị ngu si

NGHĨA LÀ :

Người sanh tuy có tuổi trăm kỳ
Sống thác nên bư chớ biết tri
Bữa trước chợ dầu còn cỡi ngựa
Ngày nay quan nội đã phơi thi.
Vợ tiền bỏ lại nào có dặng
Tội nghiệt theo mình khó nổi khi,
Đại đạo chẳng tầm sao dặng gặp.
Gặp mà chẳng luyện thiệt ngu si.

1929
DÉPÔT LÉGAL
tirage 1000 exemplaires
Saigon le 30-11-1929

